MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Venäjä sai haluamansa tiedon: Ruotsin puolustus nukkuu lomapäivinä.
SUOMEN KUVALEHTI PÄÄKIRJOITUKSESSAAN

Maaseutu tarvitsee laajaa edunvalvontaa

Kaupungistumisen myötä käsitykset maaseudun merkityksestä ja olemassaolon oikeutuksesta ovat muuttuneet. Vaikuttaa joskus siltä, että kaupungeissa tiedetään parhaiten, miten maaseutua pitäisi hoitaa ja mitä siellä saadaan tehdä. Näinhän asia ei ole.

Sukupolvien ketjussa maaseudulla on rakentunut vahva yhteys ihmisten ja ympäröivän luonnon kesken. Vanhan perinteen mukaan maa pitää luovuttaa seuraavalle sukupolvella paremmassa kunnossa kuin itse sen sai.

Rakennemuutoksista huolimatta Suomen vahvuus on edelleen puhtaassa luonnossa ja luonnonvaroissa. Niiden merkitys vain korostuu tulevaisuudessa. Maailmassa tarvitaan yhä enemmän puhdasta ruokaa ja uusiutuvia energialähteitä. Niitä voidaan tuottaa vain maalla.

Ei kuitenkaan riitä, että maaseudulla asuvat tiedostavat maaseudun merkityksen ja tietävät, mitä maaseudulla asuminen on ja mitä se edellyttää. Maaseutu tarvitsee puolestapuhujia ja vahvaa edunvalvontaa. Kysymys on koko maaseudun tulevaisuudesta.

Enää ei riitä, että maaseudun asiaa pidetään esillä kotimaassa, vaan kansainvälistyvässä maailmassa maaseudun edunvalvonnan tärkeys on entisestään korostunut. Etuja pitää valvoa ja ajaa kotimaan lisäksi muun muassa Euroopan unionissa ja muissa kansainvälisissä yhteyksissä.

Maaseudulla asuvat ihmiset tarvitsevat palveluja aivan samalla tavalla kuin kaupungeissakin asuvat. Yhteiskunnan velvollisuus on huolehtia siitä, että näin myös tapahtuu. Tässä suhteessa kehitys näyttää erittäin huolestuttavalta.

Vallalla olevan keskittämispolitiikan seurauksena palvelujen lisäksi myös infrastruktuuri on murenemassa käsiin. Esimerkiksi satoja siltoja uhkaa sulkeminen, ellei tienpitoon osoiteta lisää varoja.

Vaikka maaseutuelinkeinojen kirjo on laajentunut, maa- ja metsätalous ovat edelleen maaseutuyrittämisen perusta. Ilman elinkelpoista maataloutta on vaikea kuvitella, miten maaseutu voitaisiin pitää asuttuna.

Maaseudun edunvalvonnalla on edessä vaativia tehtäviä. Esimerkiksi meneillään olevissa maataloustukineuvotteluissa on turvattava Etelä-Suomen maatalouden 141-tukien jatkuminen myös tulevaisuudessa. Tilanne ei ole Suomen EU-jäsenyyden alusta muuttunut mihinkään.

MTK:n valtuuskunta hyväksyi periaatteen, että metsänhoitoyhdistyksille tarjotaan MTK:n jäsenyyttä.

Myös metsänomistajien edunvalvonnassa on tapahtumassa suuria muutoksia. Metsänhoitoyhdistyksiä koskeva lainmuutos muuttaa huomattavasti metsänomistajien järjestäytymistä. Vuoden 2015 alusta pakollinen jäsenyys metsänhoitoyhdistyksissä loppuu. Sen seurauksena metsänomistajat joutuvat harkitsemaan, miten edunvalvonta ja neuvonta hoidetaan tulevaisuudessa.

MTK:n valtuuskunta hyväksyi viime keskiviikkona organisaatiouudistuksen, jonka mukaan metsänhoitoyhdistyksille tarjotaan mahdollisuutta liittyä MTK:n jäseniksi vuodesta 2015 alkaen. Näin metsänhoitoyhdistysten jäsenistä tulisi myös MTK:n jäseniä.

Metsien käyttöön ja metsänomistajien oikeuksiin kohdistuu paljon paineita sekä kotimaasta että ulkomailta. MTK:n metsävaltuuskunnassa hiljattain vieraillut Euroopan metsänomistajajärjestön puheenjohtaja Hubert de Schormer muistutti, että Euroopassa on satoja kansalaisjärjestöjä, jotka haluavat vaikuttaa metsien käyttöön.

Metsien omistajakunnan muutoksesta on seurannut, että mielipiteet metsistä ja niiden käytöstä ovat muuttuneet. Omistajan taustasta tai asuinpaikasta riippumatta on tärkeää, että metsänomistajalla on valta päättää, miten metsiään hoitaa.

Ilman laajaa ja yhtenäistä edunvalvontaa päätösvalta maaseudusta ja siihen liittyvistä elinkeinoista jää muille.

Suomen vahvuus on puhtaassa luonnossa ja luonnonvaroissa.

Aloitteesta avoimesti

Viime viikolla alkoi eduskunnassa ensimmäisen kansalaisaloitteen käsittely. Aloitteen lähes 70 000 allekirjoittajaa haluaisi kieltää lailla turkistarhauksen Suomessa.

Kansalaisaloite on uusi ”valtiopäivätoimi”. Siksi myös sen käsittelyä ja mahdollisia vaikutuksia lainsäädäntöön seurataan tarkoin.

Eduskunta on velvollinen käsittelemään kansalaisaloitteen, mikäli se kerää taakseen 50 000 allekirjoittajaa. Erilaisia kansalaisaloitteita on nimienkeruuvaiheessa vireillä kymmeniä.

Tarhauskieltoaloitteessa kyseessä on myös harjoitus eduskunnalle. Koska laki kansalaisaloitteista säädettiin, on niille taattava myös asiallinen käsittely.

Torstain lähetekeskustelun perusteella eduskunta lupaa asiallisuuden lisäksi myös käsittelyn avoimuutta. Paitsi eduskunnalle, aloitteen käsittely on hyvä oppitunti myös aloitteita rustaavalle kansalle.

Turkistarhauksen kieltoon tähtäävä kansalaisaloite ei ilmeisimmin johda tekijöidensä toivomaan lopputulokseen. Eduskunnassa vain vasemmistoliitto ja vihreät tukevat aloitetta. Kyselyjen mukaan kansasta valtaosa hyväksyy tarhauksen.

Tapahtuuko sitten suuri vääryys, kun lakia ei muuteta suuren allekirjoittajajoukon vetoomuksesta huolimatta? Ei tapahdu. Myös sen oppiminen voi tulevaisuudessa olla yksi aloitejärjestelmän tärkeimpiä saavutuksia.

Yhä suuremman osan kansalaisia pelätään etääntyvän poliittisesta päätöksenteosta – yhteisestä tavastamme sopia asiamme. Keskeistä on suhteellisuudentaju. Päätöksiä joudutaan hiomaan niin kauan, että ne saavat enemmistön tuen. Tämä koskee myös kansalaisaloitteita.

Kansalaisaloite voi osoittautua toimivaksi tavaksi nostaa asioita keskusteluun ja päätettäväksi. Ei pidä unohtaa, että aloitteen voi tehdä myös ilman nimenkeruuta. Sitä varten meillä on 200 kansanedustajaa.

VIERASYLIÖ

Metsätaloudesta yritystoimintaa verotusta muuttamalla

Kun nykyistä puun myyntitulojen verojärjestelmää laadittiin vuonna 1992, jo siirtyminen metsätalouden oikeiden tulojen verotukseen laskennallisten sijasta oli suuri harppaus. Se, millaisten oikeiden tulojen verotukseen siirryttiin, jäi olemattomalle keskustelulle.

Verouudistuksen yleisenä taustana oli päätös siirtyä muiden Pohjoismaiden tapaan ansio- ja pääomatuloihin eriytettyyn verojärjestelmään. Näistä ansiotuloja verotettaisiin progressiivisella veroasteikolla ja pääomatuloja kiinteällä veroasteikolla.

Uudistuksen yhteydessä ilmeni, että metsätalouden verotus on kulttuurisidonnaista. Pinta-alaperusteista verotusta oli käytetty Suomessa jo pitkään. Pinta-alaverotus ja samaan pohjaan perustuva varallisuusverotus olivat luonteeltaan progressiivista omaisuusverotusta.

Puun myyntituloverotusta vuonna 1992 kehittänyt työryhmä päätyi metsätalouden tuloverotuksen järjestämiseen maatilatalouden tuloverolain yhteydessä siten, että vain hankintatyön arvo olisi ansiotuloa ja loput metsätalouden tulot pääomatuloja.

Tämä järjestely poikkesi maatiloille ja yrityksiin esitetystä, nettovarallisuuden perusteella ansiotuloihin ja pääomatuloihin jaetusta tuloverotuksesta.

Se poikkesi myös uudistuksen yhtenä esikuvana olleesta Ruotsin metsäverotuksesta.

Metsää verotetaan sijoitustoimintana

Kun tuloverolakikokonaisuus vuoden 1992 aikana lopulta laadittiin, sellaisen tulonhankkimistoiminnan tulot, jotka olivat vain joko ansiotuloja tai pääomatuloja, siirrettiin tulolähteeltään tuloverolakiin (TVL). Sieltä siis löytyvät myös metsätaloutta koskevat, osin hyvin yksityiskohtaisetkin säädökset.

Muita verotuksen tulolähteitä olivat maataloudesta ja sen liitännäiselinkeinoista syntyvä maatilatalouden tulo (MVL) ja yritystoiminnasta syntyvä elinkeinotoiminnan tulo (EVL).

TVL:ssä pääomatuloina verotettavia tuloja kutsutaan usein sijoitustoiminnan tuotoiksi, koska niiden ajatellaan olevan ”passiivisesta” toiminnasta, sijoittamisesta. Sen sijaan maatilatalouden ja elinkeinotoiminnan tulot ovat tuottoja ”aktiivisesta” toiminnasta, yrittämisestä.

Metsätaloudesta onkin viimeisten parin vuosikymmenen aikana alettu lisääntyvässä määrin puhua sijoitustoimintana.

Ruotsin veromalli Suomea loogisempi

Ruotsissa metsätalous käsitetään verotuksessa yritystoiminnaksi. Yritystoiminnalla on yksi ja yhteinen tulolähde, mikä tarkoittaa sitä, että metsätalouden, maatalouden ja muun yritystoiminnan tulot ja menot ovat rajoituksitta ristiin kuitattavissa. Yritystoiminnalla on myös yhteiset varat ja velat.

Yksinkertaisinta olisi yhdistää metsätalouden verotus maatalouden kanssa.

Ruotsin valitsemaa tietä ei selitä jossain määrin Suomea suurempi metsätilakoko, vaan Suomea loogisempi verotuskokonaisuus.

Toimisiko Ruotsin verotusmalli myös Suomessa?

Yksinkertaisinta olisi yhdistää metsätalouden verotus maatalouden kanssa, sillä MVL muistuttaa Ruotsin pienyritysveromallia. Tällöin ensimmäiseksi tulisi määritellä metsätilan varat. Jos käytettäisiin arvostamislaissa sovellettua mallia, metsätalouden varat olisivat 10 kertaa pinta-alaverotuksen puhdas tuotto.

Varoja olisivat myös rakennusten ja koneiden menojäännökset. Velat olisivat maa- ja metsätalouteen kohdistuvia velkoja. Nettovarat olisivat varojen ja velkojen erotus.

Pääomatulojen osuus verotettavista tuloista määritettäisiin nettovarojen avulla. Veronmaksaja voisi itse päättää, käytettäisiinkö nettovarojen 20, 10 vai 0 prosentin osuutta pääomatulojen laskemiseksi.

Esimerkiksi jos eteläsuomalaisen 80 hehtaarin metsätilan verotusarvo olisi 90 000 euroa ja koneiden poistamaton menojäännös 10 000 euroa, niin metsätilan varat olisivat yhteensä 100 000 euroa. Jos metsätilalla ei olisi velkoja, nettovarat olisivat samansuuruiset.

Jos hakkuutulo olisi 30 000 euroa, niin nettovarojen perusteella siitä 20 000, 10 000 tai 0 euroa voisi olla pääomatuloa ja erotuksena vastaavasti 10 000, 20 000 tai 30 000 euroa ansiotuloa.

Toisaalta metsänomistaja voisi päättää tehdä tasausvarauksen, joka on korkeintaan 40 prosenttia tuloksesta. Näin hän voisi siirtää 12 000 euroa verotettavaksi seuraavana vuonna, jolloin tänä vuonna verotettavaksi jäisi 18 000 euroa.

Edellä kuvatulla verotusmallilla olisi useita vaikutuksia. Ne liittyisivät hakkuiden tai vähintäänkin niistä tehtävien tuloutusten jaksottamiseen ja siten nykyistä säännöllisempään puukauppaan; ja toisaalta hankintahakkuiden kannattavuuden paranemiseen, edellyttäen että hankintalisä olisi kokonaisuudessaan yritystuloa, konehankintoja ja poistoja voitaisiin tehdä normaalisti.

Vaikutusten taustalla ovat tulojen mukaan kasvava ansiotulojen marginaali- eli rajaveroaste ja melko vakaa pääomatulojen rajaveroaste.

Yhteisöveron lasku kilpailuhaitta

Yhteisöveron lasku on tuonut esiin myös uuden pienyritysverotukseen liittyvän ongelman: yritysmuotoneutraalisuuden vähenemisen.

Yhteisöjen ja pienyritysmuotojen verotuksen tasot olivat suunnilleen samalla tasolla ennen yhtiöveron hyvityksestä luopumista. Vuodesta 2005 alkaen yhteisöveroa on laskettu useampaan otteeseen ja sitä laskettaneen myös jatkossa. Samaan aikaan pääomatulojen veroastetta on nostettu.

Tämä on johtanut siihen, että yhteisöt saavuttavat yritystasolla kilpailuetua tulorahoituksen muodossa. Nykyisellään ne maksavat tuloksestaan 24,5 prosenttia veroja eli 5,5 prosenttia vähemmän kuin 30 prosentin pääomatuloverotusta käyttävät maatilat, toiminimet, avoimet ja kommandiittiyhtiöt ja metsätilat. Näin yhteisöt voivat rahoittaa investointejaan ja kasvuaan pienyrityksiä helpommin.

Ruotsissa yritysmuotoneutraalisuutta lisätään expansionsfond-nimisellä varauksella. Siinä pienyritys tekee nettovarallisuutensa määrään sidotun varauksen, joka verotetaan yhteisöveroasteella. Varausta voi purkaa tappiovuosina tai sen voi myöhemmin tulouttaa, jolloin maksettu yhteisövero-osuus hyvitetään lopullisessa verotuksessa.

Expansionfond-varausta selvitettiin myös valtiovarainministeriössä vuonna 1996, mutta tuolloin selvitys ei johtanut tuloksiin, kun yhteisövero- ja pääomatuloverokannat olivat vielä yhtenevät.

JUSSI LEPPÄNEN
Kirjoittaja toimii tutkijana Metsäntutkimuslaitoksessa.

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

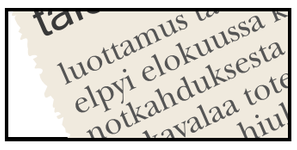

Julkista rahaa tarvitaan yhä

Suomessa on yleistynyt rahoituksen kerääminen lahjoituksilla erityisesti sairaaloille. Helsingissä rahaa kerätään uuden lastensairaalan rakentamiseen, Mikkelissä keskussairaalan lastenosaston hankintoihin.

Hyväntekeväisyydellä ei saa korvata julkista rahoitusta, kirjoittaa **Länsi-Savo**. *”Sairaaloiden samoin kuin muidenkin hoitolaitosten olisi pystyttävä toimimaan julkisen rahoituksen, siis verovarojen turvin. Tuolla rahoituksella hoitolaitoksista pitäisi pystyä tekemään sellaisia, että niissä sekä parannutaan että viihdytään. Tilannetta ei saa päästää sellaiseksi, että hyväntekeväisyyskeräyksistä salakavalasti muodostuu pysyvä osa terveydenhuollon vuosittaisen toiminnan rahoittamista. Silloin ei olla kestävällä pohjalla.”*

”Toivottavasti tämä maa ei kuitenkaan ole menossa siihen suuntaan, että keräysvaroilla joudutaan paikkaamaan yhä useampaa aukkoa julkisessa rahoituksessa.”

Pitkä tie laiksi asti

Viime viikon torstaina eduskunnassa käyty lähetekeskustelu turkistarhauksen kieltämistä vaativasta kansalaisaloitteesta sai **Ilta-Sanomat** pohtimaan pääkirjoituksessaan kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksia.

Vaadittu 50 000 allekirjoittajaa edustaa vain runsasta prosenttia äänioikeutetuista. *”Kansalaisaloite tarjoaa suhteellisen pienellekin äänestäjäjoukolle mahdollisuuden tuoda julkiseen keskusteluun omia tavoitteitaan. Näiltä osin kansalaisaloite voi toimia demokratian varaventtiilinä.*

Kansalaisaloitteella tehdyllä lakiesityksellä ei kuitenkaan ole mitään läpimenon mahdollisuuksia, jossa sillä ei ole kansanedustajien enemmistöä takanaan. Tehokkain tapa vaikuttaa asioihin on edelleen äänestää eduskuntavaaleissa tärkeänä pitämiään asioita ajavaa ehdokasta.”

KOLUMNI: KAIJALEENA RUNSTEN

Parempaa tulvaennakointia, kiitos!

Luonto on osoittanut jälleen voimaansa. Kevät tuli monin paikoin äkkirysäyksellä, mikä on tarkoittanut nopeaa lumien ja jäiden lähtöä.

Pitkin lounais- ja länsirannikkoa on koettu pahimmat tulvat pariin vuosikymmeneen. Tätä kirjoitettaessa Perämeren joissa tilanne on niin sanotusti edelleen päällä tai vasta tulollaan.

Hyvin poikkeuksellista on myös, että tulva on vaatinut kuolonuhrin.

Tulva oli monilla paikkakunnilla jo toinen vuoden sisään. Edellinen kasteli lokakuussa.

Yksityisten, valtion ja vakuutusyhtiöiden pusseista maksetaan molempien aineellisia vahinkoja vielä pitkään.

Sitä en tiedä, miten oikeaa tietoa pelastuslaitosten väki saa Suomen ympäristökeskukselta (Syke) ja Ilmatieteen laitokselta (IL). Tärkeintähän on, että pelastushallinnon Virve-verkossa tieto kulkee ja jääpatoihin ehditään reagoida.

Sen sijaan ainakin valtakunnallisen median näkökulmasta katsoen tiedottamisessa olisi parannettavaa.

Kaksi viikkoa sitten sunnuntaina olin työvuorossa. Syken virallisen tulvaennusteen mukaan tulvahuippu osuu lounaisrannikon joissa tulevan viikon puoliväliin ja Pohjanmaan rannikon joissa noin viikon kuluttua.

On järjetöntä, jos ihmiset saavat tiedotusvälineistä varoituksen vasta, tulva on jo portailla.

kaijaleena.runsten@maaseuduntulevaisuus.fi

Jo seuraavana päivänä Kokemäenjokeen kertynyt jääpato nosti veden Porin keskustaan ja pian perään Huittisissa. Keskiviikkona uutisoitiin, että Kalajoella vesi nuolee kotien portinpieliä.

Sama toistui viime viikolla Pohjois-Pohjanmaalla, jossa Kiiminki- ja Simojoen jääpadot ovat aiheuttaneet kevään toistaiseksi vaarallisimmat tilanteet.

Syke oli tiedotteidensa lähettämisen suhteen melkein yhtä pihalla kuin viimeinen lumiukko. Ukko valui lähimpään puroon ennen kuin Syke ehti kissaa sanoa.

Mieleen tulee piruilu, jonka sain usein kuulla viljelijöiden suusta, kun työskentelin Ilmatieteen laitoksen sääpalveluiden viestinnässä 1990-luvun alussa. Ainoa hyvä sääennuste on kuulemma se, minkä pirtin ikkunasta tai portailta näkee.

Tulviin ja muihin luonnon muutoksiin varautuminen on toki haastavaa. Ja viime kädessä ongelmiin reagointi on aina kansalaisten kokemuksen tuoman arkiviisauden varassa.

Nykyaikaisen tietotekniikan aikana on silti järjetöntä, jos ihmiset saavat tiedotusvälineistä varoituksen vasta, tulva on portailla. Siinä kohtaa on liian myöhä varautua.

Sateen ennustaminen ei nyt eikä varmaan koskaan onnistu usean vuorokauden päähän minuutin tarkkuudella, mutta huimasti siinä on edistytty.

Jotenkin siis arvelen, että jos IL:n säätieteilijöiden ja alueensa tuntevien Syken hydrologien osaaminen lyödään yhteen, pitäisi syntyä nykyistä parempaa ennustetta myös jäiden lähdöstä. On pakkokin, sillä ilmastonmuutos tuo näitä ääritapauksia meille yhä useammin.

Varoitusjärjestelmiä on onnistuttu luomaan vuoden 2004 jälkeen valtamerten tsunameille, miksei sitten meidän jokien ja järvien tulville?

Vertailevaa tutkimusta on tehty myös siitä, miten toimii kansalaisten kannalta hyvä tulvaviestintä. Suomen, Britannian ja Italian kokemuksia kartoitettiin toissa vuonna päättyneessä hankkeessa. En tätä kirjoittaessa löytänyt tietoa siitä, kuinka tutkijoiden fiksuilta vaikuttavia suosituksia on ruvettu viemään käytäntöön.

Liekö asia juuttunut jonnekin ei-kenenkään maastoon? Tässä kun yhdistyvät sisä-, ympäristö-, liikenne- ja viestintä- sekä maa- ja metsätalousministeriöiden toiminnot. Käytännön joutuu hoitamaan paikallinen pelastuslaitos siten, miten parhaiten taitaa.

Homma ei voi olla kiinni nopeiden tiedotusväylien puutteesta. Tuutteja on nykyisin enemmänkin liikaa kuin liian vähän.

Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen (kok.) teki viime viikolla ehdotuksen tulvakeskuksen perustamisesta. Keskus hyödyntäisi Syken ja IL:n osaamista pelastusviranomaisten ja kansalaisten hyväksi.

Tulvien ennakkoon ehkäisyn ja viestinnän tärkeys tuli Koskisen puheissa esiin jo katseltaessa viime syksyn tulviin hukkuneita perunoita ja viljoja.

Ei kai vaan tästäkin tärkeästä aiheesta tule Koskisen ja ympäristöministeri Ville Niinistön (vihr.) välille yksi uusi keskinäisen nujakoinnin syy? Siinä tapauksessa ennuste tulvakeskuksen syntymiselle on todella heikko.